

Datum: 23.06. 2023.

Broj: 02-06-1038

Svjetski dan zviždača: Samo jedan prijavitelac korupcije prošle godine tražio zaštitu od APIK-a

Sarajevo, 23. jun 2023. godine – Tokom prošle godine **samo jedna osoba** je zatražila zaštitu od Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK) ali joj nije dodijeljen status zaštićenog prijavioca korupcije i ovaj podatak najbolje ilustruje povjerenje građana u institucije koje bi trebale da štite zviždače.

Ova porazna statistika ništa bolja nije ni u Republici Srpskoj gdje u prošloj godini nije evidentirana **ni jedna interna prijava** za zaštitu uzbunjivača dok se u ovom entitetu vode svega tri predmeta iz oblasti koju uređuje Zakon o zaštiti prijavioca korupcije. U Federaciji BiH i dalje **ne postoji zakon** koji štiti lica zaposlenike javnog sektora koji se odluče da prijave korupciju na radnom mjestu dok su u Brčko distriktu prošle godine **četiri prijavioca** dobila zaštitu.

Sa druge strane zaposlenici javnog sektora korupciju daleko više prijavljuju nevladinim organizacijama što pokazuje da, tamo gdje zakoni i postoje, njihova primjena na niskom nivou zbog čega su "zviždači" žrtve progona, diskriminacije a često i zastrašivanja, poruka je okruglog stola „**Prkos korupciji uprkos odmazdi: Kako do bolje zaštite zviždača u BiH?**“ kojim je obilježen **Svjetski dan zviždača, 23. jun**, u organizaciji Transparency International u Bosni i Hercegovini (TIBiH).

Učesnici okruglog stola su ukazali na činjenicu da je u toku 2022. godine TI BiH je imao 37 predmeta po prijavama „zviždača“ a značajan broj dolazilo je iz Federacije BiH koja je jedini dio BiH u kom **ne postoji** zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju. Takvi zakoni postoje na svim ostalim nivoima u BiH a od početka ove godine i u Sarajevskom kantonu, zbog čega su osobe koje prijave korupciju u ostatku Federacije BiH **diskriminirani** u pogledu pravne zaštite koju mogu dobiti.

U Republici Srpskoj samo postojanje zakona koji štiti prijavioca korupcije nije dovoljno za njegovu primjenu, te je ona onemogućena usljed **atmosfere javne osude**, zastrašivanja pa čak i otvorenih prijetnji najviših političkih zvaničnika upućenih svakome ko se usudi kritikovati rad institucija i javno ukazivati na korupciju. Zbog toga, kao i činjenice da su građani nedovoljno upoznati sa načinom prijave i obimom zaštite koju im zakon nudi, ali i opšteg nepovjerenja građana u pravosuđe, u ovom entitetu prošle godine **nije bilo prijava za zaštitu uzbunjivača**.

Situacija ništa bolja nije ni kada su institucije BiH u pitanju, pa se tako Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH (APIK) u 2022. godini obratila samo jedna osoba sa zahtjevom da joj se dodijeli statusa „zviždača“, ali je i taj **zahtjev odbijen**, zbog, po mišljenju Agencije, „*neispunjenosti uslova za dodjelu statusa uzbunjivača*“. Najadekvatniju zaštitu imaju lica koja prijave korupciju u Brčko distriktu gdje su sva četiri prijavioca dobila status „zviždača“ ostvarivši time mogućnost pravne zaštite.

Učesnici okruglog stola su podsjetili na **slučaj Emira Mešića**, zviždača koji je dobio otkaz nakon što je progovorio o korupciji u UIO, pri čemu APIK nije ispunio svoju nadležnost te mu nije pružio zaštitu od disciplinskog progona, što predstavlja najbolju demonstraciju postupanja institucije sa licima koja

prijavljaju korupciju. Upravo je **strah od posljedica** i moguće odmazde razlog zbog kojeg broj "zviždača" koji se obraćaju TI BiH daleko premašuje broj onih koji dobijaju status zaštićenih prijavitelaca korupcije od nadležnih institucija.

Za razliku od zvaničnih institucija, građani BiH koji su svjedoci ili žrtve korupcije sve **više se obraćaju nevladinim organizacijama**, što potvrđuje i porazna činjenica da je APIK od 2014. do 2022. zaprimio 33 prijave te je samo u 11 slučajeva prijaviocima dodijelio zaštitu, dok je TI BiH u samo prvih pet mjeseci ove godine evidentirao 29 takvih prijava. Broj prijava ukazuje na to da građani polažu veći stepen povjerenja u nevladine organizacije nego u institucije kada je borba protiv korupcije u pitanju, što i ne bi trebalo da čudi budući da zviždačima u BiH **najveći stepen zaštite** trenutno pružaju upravo organizacije civilnog društva.

[Neefikasnost pravosuđa](#), koje pretežno rješava sitne slučajeve dok velike korupcijske afere prolaze bez kazni kao i [nesrazmjerno blage kazne](#) za krivična djela korupcije ne djeluju ohrabrujuće a nedostatak pozitivnih primjera koji su dobili sudski epilog dodatno odvraća građane od prijavljivanja korupcije nadležnim institucijama.

Prijave "zviždača" predstavljaju najefikasniji način da se korupcija uoči, procesuiri i spriječi zbog čega TI BiH apeluje na institucije i predstavnike zakonodavnih tijela u Federaciji BiH da hitno pokrenu procedure donošenja zakona koji sadrže **mjere podrške** licima koja ukazuju na zloupotrebe, pružajući im svu moguću zaštitu od odmazde, diskriminacije i nepravednog postupanja.

TI BiH takođe poziva političke aktere u cijeloj BiH da osiguraju i omoguće **primjenu postojećih zakona** te da spriječe nedopustive pritiske najviših zvaničnika koje imaju negativan uticaj na prijaviocima korupcije kako bi se zviždačima pružila podrška koju iskrena i beskompromisna borba protiv korupcije zaslužuje i koju građani u BiH čekaju već godinama.